

KUNGLTEKNISKA HÖGSKOLAN

Royal Institute of Technology
Numerical Analysis and Computing Science

TRITA-NA-D9906 • CID-48, KTH, Stockholm, Sweden 1999

”Mannens respektive Kvinnans Internet”

Eva-Maria Jacobsson

CID
Centre for
User Oriented IT Design

Eva-Maria Jacobsson

"Mannens respektive Kvinnans Internet"

Report number: TRITA-NA-D9906, CID-48

ISSN number: ISSN 1403- 073X

Publication date: April 1999

E-mail of author: eva-maria@nada.kth.se

Reports can be ordered from:

CID, Centre for User Oriented IT Design

Nada, Dept. Computing Science

KTH, Royal Institute of Technology

S-100 44 Stockholm, Sweden

telephone: + 46 8 790 91 00

fax: + 46 8 790 90 99

e-mail: cid@nada.kth.se

URL: <http://www.nada.kth.se/cid/>

Innehåll

SAMMANDRAG	6
INLEDNING	7
TEORI	10
Datoranvändningen	10
Internetanvändaren	12
Användandet av nätet	13
Internetanvändandet för kvinnor?	15
KVINNORS OCH MÄNS RELATION TILL TEKNOLOGIN	18
SOM-UNDERSÖKNINGEN	22
DISKUSSION	38
TABELLER & FIGURER	41
LITTERATUR	43

SAMMANDRAG

Att nyttja Internet både för nytta och nöje är ett beteende som blir allt mer utspritt hos individer idag. Hur de olika typerna av nytto- och nöjes-tjänster ser ut varierar dock. Fördelningen och skillnaden mellan män och kvinnor vad det anbelangar användandet av Internet och vilken typ av tjänst de använder och önskar, har beskrivits i en mängd olika studier. En hypotes finns att män i större utsträckning önskar kunna använda nätet för affärsaktiviteter samt i viss mån mer enkelriktade nöjestjänster till skillnad från kvinnor som i större utsträckning gärna ser tjänster på nätet som ger en möjlighet till kontaktskapande med andra individer. SOM-undersökningen 1997 belyser medieanvändarens roll och acceptans till bla ny teknologi och hur Internetanvändaren ser ut och vilka preferenser som finns i användandet av mediet. Att det är fler män än kvinnor som använder sig av Internet visar sig även i SOM-rapporten, däremot att det skulle finnas någon form av tjänst där kvinnor övervägande skulle vara användare, som exempelvis chat-funktioner eller konferenser på nätet, kan inte styrkas med hjälp av SOM-undersökningen.

INLEDNING

"The Web is a reality of constantly shifting virtual truths: Identity, language talk, programs, even a deadly virus or two, circling through these invisible pathways of the information jungle out there. It is a book forever being written, revised and erased: a world that is inside one dimension of text on a screen, and yet does not exist in physical space. It is any wonder I feel a surge of power through me when I exercise even my pitiful skill?"

Eva Farell ur "Nattering on the Net" by Dale Spender

Användandet av telefonen visar att det inte alltid är nödvändigt att ses fysiskt för att kunna hålla kontakten och hålla varandra informerade om tankar, åsikter och nyheter. Dale Spender nämner i sin bok "Nattering on the Net" att telefonen har sedan en lång period tillbaka använts av kvinnor för att kommunicera med vänner och upprätthålla ett nätverk även om det inte alltid varit möjligt att ses personligen¹. Nätet och användningen av datorer förutspås av somliga att få samma funktion för kvinnor som telefonen har haft. Att träffas i en virtuell verklighet eller i den reella är kanske inte det som är det mest betydelsefulla och avgörande för en bekantskap/relation utan snarare att kunna kommunicera med kända och okända om ämnesområden som intresserar och engagerar. Kvinnors relation till telefoner och deras kommunikationsbeteende har lyft fram frågan om att småprata på nätet, "Nattering on the Net", ett beteende som kanske främst blir framträdande hos kvinnor och i de grupperingar som skapas och underhålls av kvinnor på nätet.

Ovan är några väldigt generellt antagande ord om hur kvinnor möjligen skulle använda sig av Internet baserat på hur kvinnor har använt sig av tidigare befintlig kommunikationsteknik och dessutom ett antagande om att kvinnors behov kanske skulle te sig något annorlunda än de behov och användarprofiler

¹ Spender, D., sid 191

som männen har att erbjuda. Grunden för detta antagande är baserat på två diskussionsområden som finns; dels den diskussion som föreligger där det talas om hur kvinnor använder sig av ny teknik och hur de hanterar den utveckling som sker både vad det anbelangar mer traditionell teknik för hemmen men också, och kanske framför allt, den tekniska utveckling som sker i den mer traditionellt uppfattade manliga sfären (datorer, bilar, mobiltelefoner, sk högteknologi etc). Dels så finns också ett stort mått av diskussioner inom området Internet och utvecklingen av densamme baserat på en kartläggning av Internetanvändaren där det har visat sig, både i nationella och internationella undersökningarⁱⁱ, att majoriteten av användarna är män men att kvinnor som använder sig av Internet är en grupp som ökar. I samband med denna diskussion har det också antytts att den typ av tjänster som kvinnor föredrar på nätet förefaller vara de där en kontakt kan knytas med andra användare och en form av diskussionsforum inrättas. För kvinnor finns ett behov av att etablera "communities" och vad en community innebär kan förvisso variera men gemensamt är att det är en gruppering av individer som har gemensamma intressen och tillträde till grupperingen.

Syftet med denna uppsats är ett försök att verifiera påståendet att män använder Internet mer än kvinnor, samt att se till de påståenden som finns att kvinnor använder annorlunda Internettjänster än männen. Ett antagande som finns är att kvinnor i högre utsträckning skulle använda de funktioner som finns som innebär att kommunicera med andra individer och knyta kontakter mer än vad männen gör. Med andra ord kan vi ifrågasätta om kvinnor har ett annat ändamål med sin användning av ny teknologi än vad männen har? I anknytning till detta så kommer också anpassning till ny teknologi samt samhällets syn på kvinnor och teknologi att tas upp. Har män och kvinnor olika inställning till utveckling av ny teknologi och påverkar i så fall den inställningen så att

ⁱⁱ Se exempelvis Österman, T., & Timander, J., "Teldok Rapport 115 Internetanvändningen i Sveriges befolkning", Stockholm, 1997 samt "TradePoint vintern 1997", en undersökning om den svenska Internetmarknaden gjord av Svensk Handel, KPMG samt Projector STRATEGI

tekniken används i olika syften, på olika sätt och för olika ändamål? Teknik är ett väldigt mångfasetterat och brett begrepp varför jag här har valt att koncentrera mig kring utvecklingen av Internet, hur det används och de olika tjänster som finns där.

TEORI

Datoranvändningen

Att IT-utveckling är viktig för samhället är både statsmakter och affärsintressenter överens om vilket blir allt tydligare synnerligen i tiden för valkampanjer.ⁱⁱⁱ En kartläggning av IT-användaren vad det gäller datorer, modem, CD-spelare m.m. är ett ständigt återkommande inslag i debatten liksom hur Internetanvändaren ser ut och hur många de är. Medieteknologin hos hushållen har enligt Bergström/Weibull (1998) ökat med utformningen av ny teknologi och i stort sett alla svenska hushåll har idag tillgång till radio, TV och telefon. Persondatorinnehavet har gått från att vara ca 10 % 1987 till ungefär 55 % 1997 (Källa: SOM-undersökning från varje år). För att se till persondator-innehavet så ges följande siffror i Bergströms och Weibulls artikel:

Tabell 1

Persondatorinnehav fördelat på åldersgrupper - hösten 1997 (procent)

Åldersgrupp	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65-80 år
Persondator	60	54	35	10
Antal Svar	391	605	433	309
N				1754

Vad som också kan utläsas av medieinnehavet i de olika SOM-undersökningarna är att acceptansen och expansionen av nya medieteknologier är varierande mellan olika åldersgrupper. Yngre individer har en högre

ⁱⁱⁱ Hur IT ska användas i undervisningen föreföll vara en viktig fråga inför valet 1998 samt frågan generellt att företagen subventionerar och gör det möjligt för anställda att införskaffa dator till en human kostnad för privat bruk.

acceptans och benägenhet att anamma ny medieteknologi och tidigare undersökningar har visat att äldre tar till sig nyheter betydligt senare än yngre.^{iv}

Vid jämförandet av de två könen så visar undersökningar att tillgången till persondatorer är nästan dubbelt så hög hos män som hos kvinnor.

Tabell 2

Individuell tillgång till persondator bland män och kvinnor - hösten 1997 (procent) ^v

	Män	Kvinnor
	16	9
Antal Svar	846	892
N		1754

En fråga som då naturligt infinner sig är varför? Beror det på att kvinnor har ett lägre intresse för ny teknik, är det för komplicerat eller kan det vara så att det oftast är män som producerar ny teknologi och därför naturligt har männens behov i åtanke när processen av produktionen sker? Innehållet kanske inte är anpassat för kvinnor...? Detta är en frågeställning som kräver att kvinnors attityd till ny teknologi undersöks men viktigt är även att undersöka de mer samhällsekonomiska aspekterna för hur samhället ser till kvinnans roll i relation till utvecklingen av ny teknik.

Datoranvändningen i hemmen har ökat hos svenskarna och förefaller att allt mer bli ett redskap som används i arbetet liksom i den privata sfären. Hur ser då egentligen förekomsten av Internetanvändare ut? Hur ser spridningen av användare ut dels åldersmässigt men också uppdelat på kön? I Teldok-

^{iv} Se artikel som är skriven av Bergström och Weibull

^v se artikel Bergström/Weibull

rapporten nr 115 presenteras förekomsten av Internetanvändare som följer: I början av 1995 var mängden Internetanvändare endast ca 150 000 personer av Sveriges befolkning, för att i mars 1997 vara 800 000. Internetanvändningen har ökat explosionsartat och i början av 1995 var det få som kände till fenomenet eller hade hört talas om det men idag så känner alla till det och anser det vara en viktig informations- och kommunikationskanal.

Internetanvändaren

Enligt en studie gjord av Skop för tidningen "Dagens IT" så hade var tredje svensk tillgång till Internet i april 1997. Dessa siffror innebär att mer än 2 miljoner svenskar mellan 18 och 74 år har tillgång till Internet om de så önskar. 490 000 av dessa använder sig av nätet cirka fem dagar i veckan, vilket kan jämföras med september 1996 så en liknande studie visade att cirka 350 000 svenskar använde sig av Internet fem dagar i veckan.^{vi} Internetanvändandet ökar och även om tillgång till Internet inte alls behöver betyda att en egentlig kunskap om fenomenet finns så visar siffrorna på en ökning av användare.

Definitionen och beskrivningen av Internetanvändaren är en uppgift som varierar ganska signifikant mellan olika undersökningar men, något som är gemensamt för undersökningarna är siffran om skillnaden i användningen mellan könen. Som nämnts ovan förefaller män vara de som använder sig av nätet i högre grad än kvinnor, både nationellt och internationellt. Några av de senare siffrorna visar att männen fortfarande är de dominerande användarna. Genomsnittsanvändaren på nätet är en ung, välutbildad man. Genomsnittsåldern är 35 år och andelen kvinnor är 37 % av användarna baserat på en undersökning gjord av TEMO oktober-november 1997. Att jämföras bör andelen kvinnor vintern 1996 som då var 15 %.^{vii}

^{vi} Holst, G-M, (ed), Teldok rapport 116 "The Teldok Yearbook 1997", Stockholm, 1997

^{vii} "TradePoint vintern 1997" Intressant är också att även om USA anses ligga före Sverige i utvecklingen och i antalet användare så är Sverige med dessa siffror på liknande nivå som USA vad det gäller andelen kvinnliga användare.

När Internet började bli aktuellt som ett kommersiellt medium så talades det om "early adopters", de som tidigt skulle komma att anpassa sig till det nya mediet och börja använda sig av det. Problemet var bara, hur var Internet egentligen tänkt att användas? Skulle det vara ett medium för förströelse, eller informationsinsamling eller ett medium där vardagens göromål kunde skötas? Tankarna kring hur Internet skulle användas var också de faktorer som avgjorde hur målgruppen skulle se ut och definieras, Detta avgjorde i sin tur hur de olika tjänsterna skulle komma att utformas och vilken typ av tjänster som var aktuella att utveckla och utforma (uppgifterna är baserade på utvecklingen som skedde i Sverige). En stor potentiell målgrupp för mediet skulle komma att definieras som kvinnor i åldern 25-40 därför att de ansågs nyfikna på teknikutveckling och de behövde ett antal olika tjänster som kunde etableras på Internet och mediet som sådant kunde göras lättillgängligt och lätt att använda utan att en mängd expertis skulle komma att krävas.^{viii} "Plug and play" var uttrycket som användes vid etablerandet av Internet och dess olika utformningar.

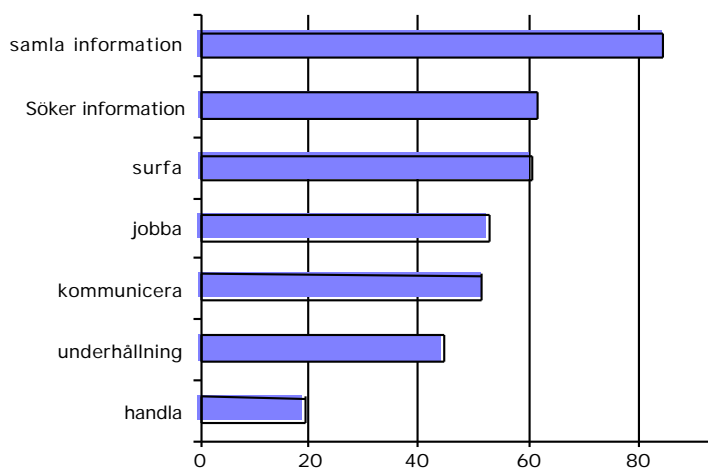
Användandet av nätet

Till vad användningen av nätet syftar är egentligen en än mer intressant frågeställning. Generellt sett så visar en undersökning gjord av Tradepoint att globalt sett så används Internet främst till att samla information (ca 85 %), därefter söka och surfa, sedan jobba och kommunicera och sist underhållning följt av att handla. Att handla hamnar längst ner i prioriteringen kan också bero på att de system som finns idag för shopping på nätet inte anses tillräckligt tillförlitliga och trygga.^{ix}

^{viii} Baserat från information kring Internetutvecklingen i Sverige från ett personligt deltagande i ledningsgruppen för utvecklingen av en av de inledande större tjänsterna i Sverige.

⁹ Enligt en artikel publicerad i DN tisdag 9 juni 1998, A 5, så finns en stor skepsis till användandet av kreditkort på Internet såvida antingen SET-standarderna används eller en fullmakt ges till leverantören på Internet. Kontokortsbedrägerier har förekommit och eftersom

Figur 1 Internetanvändarens webbvanor ^x

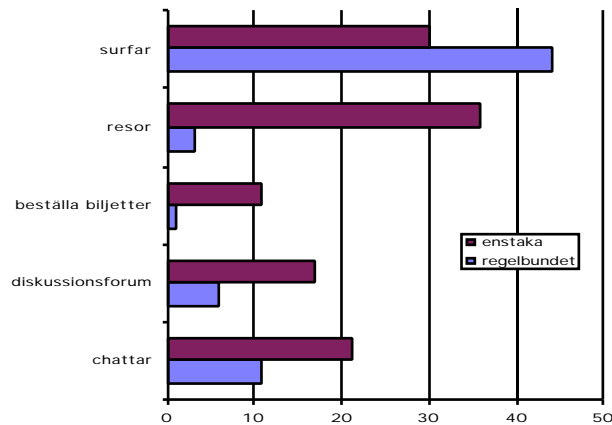
Internetanvändarnas webbvanor är i TradePointundersökningen uppdelad på en mängd olika faktorer som ger en riktlinje om vad användarna gör på webben/Internet på sin fritid. Jag har här valt att ta de begrepp som också kan anses finnas representerade i SOM-undersökningen för 1997.

Figur 2 Internetanvändarnas webbvanor av olika "tjänster" på nätet ^{xi}

informationen som sänds via Internet inte alltid är krypterad eller kan anses som tillförlitlig så bör detta beaktas.

^x "TradePoint vintern 1997"

^{xi} "TradePoint vintern 1997"

De vanligaste regelbundna tjänsterna ute på webben är att använda sig av e-mail i första hand men sedan finns "surfning" liksom att söka information som intresserar på 44 %. Att chatta och delta i diskussionsforum är inte lika vanligt förekommande, allrahelst inte på en regelbunden basis. Finns det då en skillnad mellan män och kvinnor när det gäller användandet av olika tjänster eller är det ett liknande preferenssystem?

Internetanvändandet för kvinnor?

Internet har under de senaste fem åren blivit ett fenomen som anses viktigt både för affärsverksamheter men också som en entitet viktig för användaren i sig. Att använda Internet kan vara ett resultat av att vilja finna information, använda det som kommunikationsmedel eller som det alltmer förefaller att bli, en kombination av nytta och nöje. Internet tenderar att vara ett tekniskt hjälpmedel där du dels kan göra dina traditionella göromål som att betala räkningar etc, men där det också finns möjligheter till att spela spel, boka semesterresor, hitta information både för arbetet och för förströelse och att knyta kontakter med andra människor. Den senare delen, att knyta kontakt med

andra människor, är en del av användandet av Internet som förefaller bli allt mer väsentligt och utvecklas på många sätt.^{xii}

Det talas ofta om förekomsten av "Communities" på nätet - ett samlingsställe där individer med gemensamma intressesfärer möts - och vikten av dess förekomst och att de ständigt är under utveckling. Definitionen och diskussionen kring communities har tagits upp av många och bland annat av J.M. Carroll och M.B. Rosson på CHI konferensen 1998 (Computer Human Interaction) i Los Angeles. En viktig aspekt som togs upp var frågan vad det egentligen är som möjliggör en lyckad community. En svår definition att göra men en rad olika faktorer togs upp; Att deltagarna har ett gemensamt mål, gemensamma intressen och att de känner sig hängiven till att delta och agera är väsentligt för att få en fungerande "community". Området bör vara ganska klart definierat, sanktioner möjliga om deltagandet är icke önskvärt och att begreppet demokrati dominerar är en självklarhet för dess förekomst och utveckling.

Det finns ett antal olika skräckscenarios berättade där individer i en "community" blivit illa behandlade och antastade^{xiii} och för att undvika detta så upprätthålls vissa regler och lagar för deltagandet i en "community". Enligt Dale Spender så är det här kvinnor har en god möjlighet att bli en viktig part i uppbyggandet; "To communicate via the computer is to become a member of a new society. Human growth and development skills are required along with the technological proficiency. This is where women have a great contribution to make. It is to be regretted that some of the worst aspects of real life have become prominent features of the virtual world. But women have a history of admirable achievements when it comes to establishing a more egalitarian society. What we now face is a bigger task in our efforts to change the world: because now that we

^{xii} Informationen i detta stycke är även det baserat på personlig erfarenhet från ett aktivt yrkesdeltagande i den Internetutveckling som skedde i Sverige 1995 och framåt.

^{xiii} Se exempelvis exemplet om "A rape in Cyberspace..." i Stefik, Mark, "Internet Dreams", The MIT Press, Massachusetts, 1997

have cyberspace, we have a bigger world and more to change."^{xiv} Vad det enbelangar uppbyggandet av "communities" skulle kvinnor med andra ord vara en viktig faktor men beror detta också på att det är en form av socialisering som kvinnor möjligen anser vara dominerande för Internets utveckling?

För att vidare kunna se till de olika behov som uppstår så bör också förhållandet till innovationer inom teknologin klarläggas. Är kvinnor och män lika entusiastiska eller reluktanta mot teknologins innovationer och finns samma möjligheter till att påverka dess utveckling och de behov som uppstår?

^{xiv} Spender, Dale, sid 212

KVINNORS OCH MÄNS RELATION TILL TEKNOLOGIN

Joshua Meyrowitz kommer med ett flertal kommentarer i sin bok "No sense of Place" som berör utvecklingen kring femininitet och maskulinitet: "Current arguments and research strongly suggest that while obvious biological differences exist, many of the traditional behavioral distinctions between men and women have been arbitrary and due more to socialization than to psychological determinants. What the arguments and research often obscure, however, is that the revolution concerning male and female roles, is just that, a battle over social *roles*, not necessarily a movement toward the 'natural' ", och han fortsätter; "...recent trends toward the merging of masculinity and femininity and suggests that the changes in conceptions of gender roles may have something to do with the merging of male and female information-systems through the widespread use of electronic media."^{xv} Avgränsningen mellan manliga och kvinnliga informations-system är inte lika tydlig som det var tidigare. Manliga och kvinnliga behov förefaller alltmer bli gemensamma och därför också behoven av teknisk utveckling då de "smarta ting" som konstrueras i högre grad idag används av både män och kvinnor. Enligt Meyrowitz beror de skillnader som finns mellan manligt och kvinnligt beteende i högre grad av samhällets konstruerade bild av hur män och kvinnor beter sig och förväntningarna på hur de "bör" bete sig än de egentliga behoven.

"It is becoming more and more difficult today for even the most stubborn traditionalists within academia to reject feminist arguments regarding the significance of gender in culture and society. In the so-called "hard" sciences, however, this is not the case. These sciences seem to be more resistant to the intruding feminist subjects than the humanities and social sciences." Nina Lykke

^{xv} Meyrowitz, J., "No sense of Place - The Impact of Electronic Media on Social Behaviour", Oxford, Oxford, 1995, p 187-188

börjar sin artikel "Between Monsters, Goddesses and Cyborgs: Feminist confrontations with science" med ovan mening vilket leder mig obönhörligen till att fundera kring IT-revolutionens status och vilken vetenskap egentligen fenomenet Internet tillhör. Det skulle kunna argumenteras att Internet är en teknisk utveckling där det kan relateras till områden av "hard science" i och med sin utveckling som baseras på den tekniska vetenskapen, telekommunikationens utveckling, liksom data-vetenskapens utveckling och möjligheter, men, att klassificera Internetutvecklingen kanske inte är så enkelt. Själva uppkomsten och existensen av Internets befinnande är måhända teknisk, men dess fortlevnad och hur evolutionen sker är faktorer som beror av hur individen använder Internet och vilka egenskaper som individen vill att fenomenet ska ha och utveckla. Det är här som kvinnors roll i vetenskapen kanske kommer.

Tillhör inte kvinnligt tänkande, kvinnor som individer och feminism egentligen definitionen av "hard science"? Nina Lykke säger följande: "One of the reasons for this state of affairs is no doubt to be found in still dominant notions of science. If science is regarded as an enterprise which, no more or less, aims at a value-neutral, progressive discovery of 'universal and objective truths' about nature and matter, there is no room for feminism. Feminists can, of course, participate in the important work to change the gender balance in scientific communities, but actions beyond that point will not seem appropriate. The claim that feminist perspectives can be meaningful in the hard sciences, beyond the issue of recruiting more women, involves a radical challenge to the traditional notion of science as a 'pure' search for the hidden truths of nature and matter."^{xvi} Ovan skulle innebära att en kvinnas åsikter och tankar inte är lika objektiva som en mans och därför inte skulle passa in lika bra inom den mer vetenskapliga traditionen av "hard science", men, för att kunna utveckla ett mer tekniskt fenomen som exempelvis Internet och liknande, behövs en viss

^{xvi} Lykke, sid 13

deskription och förståelse av användarens roll och den påverkan som uppfinningen i sig kan ha och har, på individen. För att kunna se detta, och tillgodogöra sig detta så krävs troligtvis om inte en totalt subjektiv inställning, så en något mindre objektiv attityd där en förståelse och perception av användaren blir det som kommer i fokus istället för enbart den teknologiska utvecklingen. Inget säger att kvinnor är överlägsna männen i detta fall, men däremot så kanske en något mer feministisk inställning kan vara att föredra då den kan definieras som något mer öppen för subjektivitet och intryck än den mer vetenskapliga objektiva attityden.

Att utreda kvinnors och feministiskt tänkande och dess relevans för vetenskapen är en fråga i sig men, att se till hur kvinnor har tagit till sig Internet som ett fenomen och hur deras och mäns användande av Internet ser ut är en viktig faktor för att förstå hur ny teknologi tas emot och används av de båda könen. Måhända att Nina Lykke argumenterar riktigt, att det finns en viss inställning till vetenskap och kvinnors befinnande inom området för vetenskap och att det inte alltid ter sig relevant med en kvinnlig uppfattning (eftersom den tros vara mer subjektiv än männens). Det är förvisso en relevant frågeställning, men denna attityd hos kvinnor behöver inte vara den som påverkar adaptationen och användandet av ny teknologi (och inte heller fascinationen av ny teknologisk utveckling). Män och kvinnor är olika. De har olika behov och ser till hur ny teknologi kan användas utifrån de olika behov som finns vilket innebär att användandet av ny teknologi har en viss tendens att te sig annorlunda för könen. Dock, vad säger att det ena sättet är rätt och bättre än det andra, oavsett ur vilket perspektiv man tittar?

Ovan resonemang ger egentligen en bild av två separata frågeställningar; dels hur kvinnligt tänkande och feminism hör hemma i den mer traditionella sk "hard science", men också huruvida kvinnor och män har samma behov av och inställning till teknisk utveckling. Enligt Nina Lykke så är kvinnors existens kanske tydligare inom vetenskaper som tillhör kulturstudier och

samhällsvetenskapliga studier och var befinner sig då Internet? Internet förefaller vara ett fenomen vars utveckling i allra högsta grad styrs av hur användaren önskar att det ska utvecklas och också är med och bestämmer evolutionen själv. Dessutom, även om användarantalet är något högre för män än för kvinnor så skiljer sig procentsatsen inte markant och kvinnor har tagit till sig denna del av den tekniska utvecklingen på ett tydligt sätt.

Att det finns en viss skillnad mellan mäns och kvinnors användande av Internet är ett troligt antagande, men, finns det egentligen en skillnad i användandet och i önskemålen om tjänster? I så fall, beror skillnader i användandet på kön eller har även utbildning, yrke och social status (dvs vilken samhällsgrupp man tillhör idag och är uppväxt i) en signifikant betydelse?

SOM-UNDERSÖKNINGEN^{xvii}

SOM-undersökningen 1997 är baserad på 2800 personer varav 1754 personer svarade. Nedan är svaren "vet ej" samt "ej svar" ej inkluderade. SOM-undersökningen ser bl a till acceptansen av ny teknologisk utveckling hos användare, men denna uppsats väljer att koncentrera sig kring Internetanvändningen bland män respektive kvinnor då Internet-beteendet är i fokus.

Ett faktum som visade sig i SOM-undersökningen är hur Internetanvändandet beror av utbildning och även av inkomst. Medelutbildade såväl som välutbildade/högutbildade individer tenderar att använda sig av Internet mer än individer med lägre utbildning, liksom de familjer med högre inkomst använder sig mer av Internet än familjer med lägre inkomst.^{xviii} Ytterligare intressant information för Internet-användningen som kunde återfinnas i SOM-undersökningen var relevansen av ålder samt social status i nuvarande familj och den familj som uppväxten skett i. Dessa resultat kommer vidare att presenteras nedan. Sambandsmåttan Pearson's R och Fi har använts beroende på frågornas skalnivå, Pearson's R för frågor inom intervallskala samt Fi för nominalskala-frågor. Ju närmare +1 eller -1 Pearson's R uppvisar ett värde på, desto starkare signifikans har sambandet. Fi uppvisar en stark signifikans om värdet befinner sig närmare +1. Inget samband finns då Fi uppvisar ett värde på 0. De olika värdena för sambandsmåttan presenteras i samband med frågans resultat nedan.

SOM-undersökningen uppgav att den totala mängden av Internetanvändare i underlaget var 628 st individer. Hur utbildning, årsinkomst, social status samt åldersfördelning påverkar Internet-användningen är de faktorer som

^{xvii} Följande tabeller och figurer är baserade på och har SOM-materialet från 1997 som källa.

^{xviii} Se artikel skriven av Bergström/Weibull

koncentrerats till inledningsvis för att sedan mynna ut i att se till vilken typ av tjänster på Internet män respektive kvinnor använder sig av.

Utbildningen hos användare respektive icke användare av Internet fördelade sig på följande sätt:

Tabell 3

Fördelning av individuell skolutbildning hos Internetanvändare respektive icke Internetanvändare (procent)

	Låg utbildning		Medelutbildning		Hög utbildning	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	2,3	2,0	10,3	7,9	8,4	7,4
Icke-användare	13,4	12,0	11,5	13,7	3,9	7,3
Summa procent	15,7	14,0	21,8	21,6	12,3	14,7
Antal svar	254	226	351	348	199	237
N	1615					

Låg utbildning innebär här de som enbart har folkskola/enhetsskola/grundskola
 Medel utbildning är de som har genomgått folkhögskola, tvåårigt gymnasium/fackskola, flickskola/realexamen eller har minst treårigt gymnasium
 Högutbildade är de som studerat vid högskola/universitet eller med en examen från högskola/universitet.

Tabell 4 nedan ser sedan till frekvensen av Internetanvändare inom varje gruppindelning av utbildning:

Tabell 4

Andel Internetanvändare och icke användare i respektive utbildningsgrupp (procent)

	Låg utbildning		Medelutbildning		Hög utbildning	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	14,6	14,6	47,3	36,5	68,3	50,2
Icke-användare	85,4	85,4	52,7	63,5	31,7	49,8
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svar	254	226	351	348	199	237
N	1615					

Baserat på SOM-undersökningen och dess fördelning av Internetanvändare ser vi att de flesta av Internetanvändarna ofta har en medelutbildning eller en högre utbildning, dvs lägst gymnasieutbildning eller vanligtvis har de studerat vid högskola/universitet. Ser vi sedan till sambandet mellan utbildning och Internetanvändning ser vi att sannolikheten för att ett slumpmässigt urval ska visa sig vara Internetanvändare är högst i gruppen för hög utbildning. Fi visar sig här vara 0,346 för män och kvinnor tillsammans, vilket tyder på att ett visst samband finns mellan Internetanvändning och typ av utbildning. Tabell 4 ovan visar att användandet av Internet stiger med utbildningsnivån, både för män och kvinnor, desto högre utbildning en individ har desto troligare är det att de använder sig av Internet i arbetet eller privat. Sambandet mellan utbildning och Internetanvändning är dock starkare hos män ($F_i=0,416$) än hos kvinnor ($F_i=0,286$).

Ytterligare en intressant aspekt som ofta diskuteras i samband med Internetanvändandet är den egentliga inkomstskillnaden mellan de som använder sig av Internet respektive de som inte gör det. Finns det en egentlig skillnad och var går gränserna i så fall? Finns det en genus-skillnad av Internetanvändandet baserat på inkomsten? Behöver mäns eller kvinnors

årsinkomst vara relativt hög (och kanske därför ett jobb med högre status) för att ha möjligheten att kvalificera sig som en Internetanvändare? Enligt SOM-undersökningen fördelar sig inkomsterna på följande sätt:

Tabell 5

Sammanlagd årsinkomst i hushållen för Internetanvändare och icke användare 1997 (procent)

	Låg inkomst		Medelinkomst		Hög inkomst	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	2,6	3,2	4,4	3,5	14,8	9,7
Icke-användare	4,4	7,1	9,5	9,0	10,1	15,7
Summa procent	7	10,2	13,9	12,5	30,9	25,4
Antal svar	105	152	208	188	463	379
N						1495

1. Låg inkomst: 150 000 eller mindre
2. Medelinkomst: 151 000 - 250 000
3. Hög inkomst: 251 000 - 500 000 eller mer

Hur ser då frekvensen av Internetanvändare ut indelat i varje inkomstgrupp?

Tabell 6

Andel Internetanvändare och icke användare relaterat till hushållens årsinkomst 1997 (procent)

	Låg inkomst		Medelinkomst		Hög inkomst	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	37,1	31,6	31,7	28,2	47,9	38,3
Icke-användare	62,9	68,4	68,3	71,8	52,1	61,7
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svar	105	152	208	188	463	379
N	1495					

Finns det då ett tydligt samband mellan individens inkomst och dess Internetanvändning? Baserat på ovan indelning (Tabell 5 & 6) av inkomster^{xix} i SOM-materialet så ser vi dock att Internetanvändaren i första hand finns i den inkomstgrupp som klassificerats som medel- eller hög-inkomsttagare. Sannolikheten att finna en Internetanvändare i gruppen höginkomsttagare är 47,9 % för män resp 38,3 % för kvinnor och denna frekvens är lägre i låginkomst-gruppen men lägst i medelinkomst-gruppen. Detta gäller för män liksom för kvinnor. Pearsons R uppvisar ett mått på 0,101 för män och kvinnor tillsammans vilket tyder på ett positivt samband mellan Internetanvändning och en ökning av inkomst. Däremot kan vi också se att sambandet inte är ett starkt positivt. En möjlig förklaring till att Internetanvändningen sjunker i medelinkomst-gruppen skulle kunna vara att de personer som räknas till denna inte har lika mycket fritid till att använda Internet men inte heller ett arbete som i sig tillåter eller möjliggör Internetanvändning. Gruppen för hög inkomst är dock avsevärt mycket bredare i SKr än de grupper som finns specificerade för medelinkomst samt låg inkomst, detta kan också vara en anledning till att Pearsons R blir något lägre än vad som förväntats.

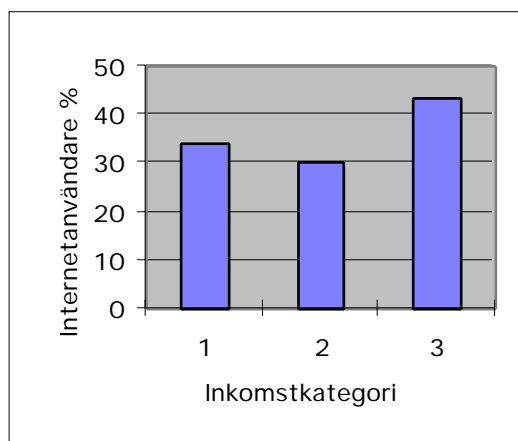
^{xix} En viss reservation finns för uppdelningen ovan mellan låg, medel och hög inkomst.

Inkomstfördelningen bland Internetanvändare respektive icke Internetanvändare kan leda till många spekulationer, men likväl som att utbildning förefaller vara en av grundförutsättningarna för att bli en frekventare Internetanvändare så kan även inkomsten relateras till resultatet av ett flexiblere jobb, en bättre lön och en bättre tillgång till att använda sig av Internet. Av denna anledning så vore en intressant aspekt för framtida SOM-undersökningar att separera dator- och Internet-användandet mellan arbets- och hemma-miljö. Där kanske oanade resultat skulle visa sig av hur Internet används och för vad och att dessa användningsområden skiljer sig mellan arbetsmiljön och den privata sfären.

Sambandet som finns mellan Internetanvändning och inkomst, dels i relation till hela hushållet med även uppdelat på män respektive kvinnor visas i figurerna 3 och 4 nedan.

Figur 3

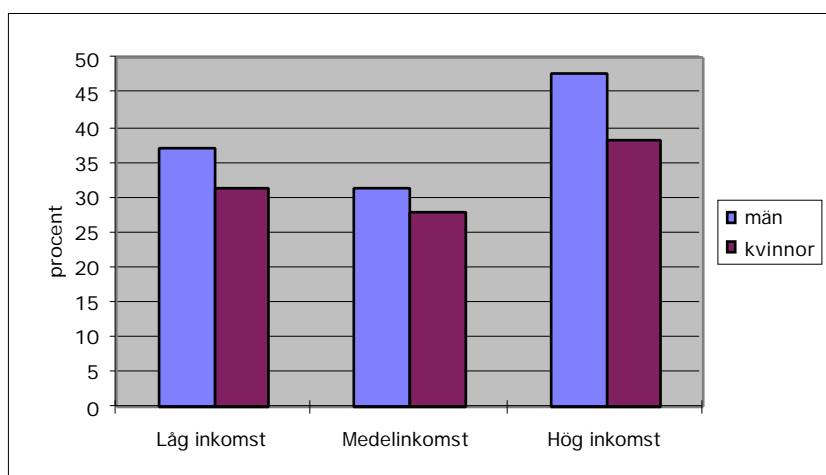
Frekvens av Internetanvändare i relation till sammanlagd årsinkomst för samtliga personer i hushållet (procent)

1. Låg inkomst: - 150 000 eller mindre
2. Medelinkomst: 151 000 - 250 000
3. Hög inkomst: 251 000 - 500 000 eller mer

Figur 4

Andel Internetanvändare i olika inkomstgrupper uppdelat på män respektive kvinnor 1997 (procent)

Ytterligare en aspekt av intresse när det gäller Internetanvändaren är om den sociala miljö personen i fråga bor i för närvarande, eller den miljö där uppväxten har skett, har betydelse för huruvida Internet används eller inte. I SOM-undersökningen har det undersökts vilken familjestatus respondenten uppfattar sig leva i idag och har levit i under uppväxten. Tabell 7 nedan visar på den status, social klass, som individen i SOM-undersökningen anser sig tillhöra idag och tabell 8 ger en presentation av frekvensen av Internetanvändare som återfinns inom varje social gruppindelning:

Tabell 7**Kategoritillhörighet i nuvarande familj (procent)**

	Arbetarfamilj		Tjänstemannafamilj		Högre tjänstemanna- /akademiker-familj	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	7,6	5,6	9,0	6,8	5,0	3,8
Icke-användare	16,8	18,2	10,7	11,9	2,2	2,3
Summa procent	24,4	23,8	19,7	18,7	7,2	6,1
Antal svar	360	352	290	276	106	90
N	1474					

Tabell 8**Andel Internetanvändare och icke användare relaterat till status nuvarande familj (procent)**

	Arbetarfamilj		Tjänstemannafamilj		Högre tjänstemanna- /akademiker-familj	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	31,1	23,6	45,5	36,2	69,8	62,2
Icke-användare	68,9	76,4	54,5	63,8	30,2	37,8
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svar	360	352	290	276	106	90
N	1474					

Tabell 9 och 10 presenterar samma förhållanden och relationer som tabell 7 och 8 fast relaterat till den sociala bakgrund respondenten anser sig ha vuxit upp i:

Tabell 9

Kategoritillhörighet familj uppväxt i (procent)

	Arbetarfamilj		Tjänstemannafamilj		Högre tjänstemanna- /akademiker-familj	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	11,2	8,8	7,9	6,1	2,3	1,9
Icke-användare	21,9	25,3	6,1	6,2	0,8	1,4
Summa procent	33,1	34,1	14	12,3	3,1	3,3
Antal svar	507	522	214	189	48	51
N	1531					

Tabell 10

Andel Internetanvändare och icke användare relaterat till status familj uppväxt i (procent)

	Arbetarfamilj		Tjänstemannafamilj		Högre tjänstemanna- /akademiker-familj	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	33,7	25,9	56,5	49,7	72,9	56,9
Icke-användare	66,3	76,8	43,5	50,3	27,1	43,1
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svar	507	522	214	189	48	51
N	1531					

Ovan tabeller är kategoriserade enligt följande; i gruppen för arbetarfamilj finns kategorierna arbetarfamilj samt jordbrukarfamilj, i gruppen för tjänstemannafamilj finns tjänstemannafamilj samt egen företagare. Grupp tre består av högre tjänstemanna/akademiker -familj.

Resultaten från undersökningen visar att Internetanvändaren lever idag främst i det som uppfattas som tjänstemanna-familjer, detta är fallet för både män och kvinnor. De anser sig däremot i högre utsträckning se sin bakgrundsmiljö som att de kommer främst från arbetarfamiljer och få ifrån högre tjänstemanna-/akademikerfamilj, detta kan dock förklaras med att en hög andel av de undersökta generellt sett anser sig komma ifrån arbetarfamiljer (Tabell 9) och detta faktum behöver inte vara relevant för huruvida Internet används eller ej. En viktig iakttagelse är dock sambandet social status och Internetanvändare. Det är främst de i gruppen högre tjänstemanna-/akademiker-familj (både nuvarande samt uppväxt-miljö) som Internetanvändaren är troligast att finna. Ser vi till sambandet mellan Internetanvändning och social status inom varje enskild grupp ser vi ett positivt samband mellan variablerna Internetanvändning och social status, ju "högre" klass ju högre sannolikhet att personen är Internetanvändare. Sambandet mellan variablerna Internetanvändning och social status visas också med sambandsmåtten F_i som är 0,265 respektive 0,255 för miljön man tillhör respektive den man anser sig uppvuxen i.

Slutligen ger även SOM-undersökningen ett underlag för vilka åldersgrupper som Internetanvändningen finns representerat i. Att använda Internet är vanligast bland åldersgruppen 15-30 år därefter minskar Internetanvändningen i respektive åldersgrupp med stigande ålder. Nedan tabeller (11 och 12) visar Internetanvändningen i tre olika åldersgrupper i SOM-undersökningen samt frekvensen av Internetanvändare inom respektive åldersgrupp.

Tabell 11

Åldersfördelning bland män respektive kvinnor för Internetanvändare och icke användare under 1997 (procent)

Ålder	15-30		31-60		61-75	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	9,7	8,2	9,1	6,5	3,2	3,3
Icke-användare	2,1	4,2	9,6	12,0	16,2	16,0
Summa procent	11,8	12,4	18,7	18,5	19,4	19,3
Antal svar	183	193	290	287	301	300
N	1554					

Tabell 12

Andel Internetanvändare och icke användare i olika åldersgrupper under 1997 (procent)

Ålder	15-30		31-60		61-75	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Användare	82,5	65,8	48,6	35,2	16,3	17,0
Icke-användare	17,5	34,2	51,4	64,8	83,7	83,0
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svar	183	193	290	287	301	300
N	1554					

Denna åldersfördelning för Internetanvändare (som har visat sig vara ungefär densamme i andra undersökningar) har argumenterats för bero på att den unga gruppen användare ser mycket till Internet för nöjes skull och har det som primärändamål med mediet, medan den äldre åldersgruppen använder Internet

för att samla information, sköta bankärenden mm, dvs så kallade nyttotjänster som dock ännu inte är fullt utvecklat.

Uppfattningen om att det är fler män än kvinnor som använder sig av Internet stämmer alltså även enligt SOM-undersökningen. Ser vi till var i åldersgrupperna Internetanvändaren befinner sig så visar det sig att de främst finns i åldersgruppen 15-30 år hos kvinnor. För män finns den största gruppen användare även där i åldersgruppen 15-30 år. Vad som också visas är att skillnaden av Internetanvändning mellan de två åldersgrupperna 15-30 och 31-60 är större hos män än hos kvinnor. Vad som också visas i undersökningsunderlaget är att Internetanvändningen är lägst i åldersgruppen 61-75 år och att användningen minskar med stigande ålder. Pearsons R ger ett negativt sambandsmått (-0,451) för män och kvinnor tillsammans, vilket styrker antagandet att de flesta Internetanvändare finns i de yngre åldersgrupperna och att Internetanvändningen är negativt beroende av en högre ålder.

Sammanfattningsvis; När det gäller Internetanvändaren så finns uppfattningen att majoriteten av användarna är män vilket även SOM-undersökningen stöder när frågan ställs om de använt Internet det senaste året i de olika kategorier som här nämnts. Internetanvändarna har dessutom oftast en hög utbildning, en relativt hög inkomst (främst männen) och att den sociala status man anser sig tillhöra idag är vanligtvis en så kallad högre tjänstemanna-/akademiker-familj. Internetanvändarna anser sig även vanligtvis komma från en högre tjänstemanna-/akademiker-familj och är mellan 15-30 år även om det också finns en hög frekvens användare i åldersspannet 31-60 år. Skillnaden mellan män och kvinnor är inte så markant i dessa frågor baserat på SOM-materialet även om det blir än tydligare att männen är i majoritet när det gäller Internetanvändningen bortsett från om vi ser till åldersgruppen 61-75 år då kvinnor för första gången ligger något högre i procentsatsen än männen.

Att samband finns mellan variabler som Internetanvändning samt utbildning, inkomst, social status samt ålder visar sambandsmått, men inte i något av fallen är sambandet starkt och tydligt.

Användningsområde

Dessa insikter om betydelsen av ålder, utbildning, social status och inkomst har för användningen av Internet för män respektive kvinnor leder sedan till frågan om det är en markant skillnad på de olika typer av tjänster som finns när det gäller antalet manliga eller kvinnliga användare. Enligt procentsatserna nedan, angivna enligt resultat från SOM-undersökningen, så finns det skillnader. Generellt sett så använder män i större utsträckning Internet mer till datorteknisk användning samt att söka fackinformation och till praktiska nyttotjänster. Däremot så förefaller inte argumentet relevant att kvinnor i högre utsträckning än män skulle använda Nätet för att knyta kontakter och chatta. Skillnaden mellan könen i detta fall är ganska försumbar. En intressant aspekt blir att se till hur Internetanvändandet egentligen ser ut inom de olika könsgrupperna. Relationen mellan de olika typerna av tjänster som finns är om inte exakt lika, så snarlika. Exempelvis så använder både män och kvinnor nätet mycket för att söka information och e-mail. Denna typ av tjänster är övervägande och stämmer bra med de resultat som togs fram i "Tradepoint 1997" över vad som Nätet främst används till (se Figur 2). Där finns rubriken jobba som inte finns med i SOM-undersökningen och tyvärr så finns inte heller någon förklaring till begreppet men en trolig förklaring är att e-mail sköter många under sin arbetstid och det räknas som jobb.

Det Internet används mest till enligt SOM-undersökningen, både av män och av kvinnor, är att söka information, e-mail samt därefter nöje och att läsa nyheter. I tabell 13 nedan, som beskriver syftet med den privata Internetanvändningen och dess olika tjänster, har de som inte gett svar på hela frågan, 55 st, exkluderats samt de som gett alternativet ej svar på frågan, 2 st. Internetanvändarna var i

SOM-undersökningen 628 st vilket här ger $N = 628 - 55 - 2 = 571$ Därutöver har de som gett svaret ”annat” inte tagits med som en separat post som ex nöje, dator etc.

Tabell 13

Syftet med den privata Internetanvändningen och dess olika tjänster bland Internetanvändare hösten 1997 (procent) ^{xx}

Syfte	Man	Kvinna	N
Nöje	52,8	47,0	
Dator	14,0	7,8	
Kontakt	16,6	17,0	
Nyheter	35,0	28,6	
Fack	64,4	52,3	
E-mail	45,8	40,6	
Nytta	21,6	11,7	
Total svarande	318	253	571

Nöje= är nöje/förströelse/spel ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

Dator= Är datorteknisk användning/göra hemsidor ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

Kontakt= Är knyta kontakter med andra människor/chatta ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

Nyheter= Är söka/hämta/läsa dagliga nyheter ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

Fack= Är söka fack/specialinformation inom vissa ämnen ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

E-Mail= Är E-post användning ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

Nytta= Är praktisk nytta t ex beställa biljetter, resor etc ett av dina främsta syften med din privata Internetanvändning?

Hur pass signifikant är då skillnaden mellan män och kvinnor och användandet av olika tjänster? Vi antar:

^{xx} De frågade kan svara ja på ett flertal olika tjänster.

H_0 = Ingen skillnad mellan medelvärden hos män och kvinnor

H_A = skillnad mellan medelvärden hos män och kvinnor

Absolutvärden för olika ämnesområden^{xxi}:

Nöje	=1,02
Dator	=2,25
Kontakt	=0,34
Nyheter	=1,41
Fack	=2,73
E-mail	=0,95
Nytta	=3,14

Absolutvärdena visar att H_0 kan förkastas vad det anbelangar ämnesområden Dator, Fack samt Nyttä men vid de andra ämnesområden kan inte H_0 förkastas. Enbart på ämnesområden Dator, Fack samt Nyttä kan en statistisk signifikant skillnad i medelvärden för män och kvinnor påvisas.

Avslutningsvis; vissa skillnader i Internetanvändandet mellan könen kan med ovan analys anses påvisat, vad som tillkommer enligt tidigare presenterade undersökningsresultat, är frågorna om huruvida utbildning samt social status har någon betydelse för Internetanvändandet i sig och därmed typen av tjänst som används. Dessutom tillkommer huruvida en social tillhörighet och ålder har liknande betydelse. Att vissa skillnader finns i Internetanvändandet beroende

^{xxi} Uträkningarna grundar sig på följande formel:

$$Z = \frac{(X_k - X_m) S_t}{\sqrt{(1/N_k + 1/N_m) S_t^2}}^{-0,5}$$

S_t = Standardavvikelsen

X_k = medelvärdet för kvinnor X_m = medelvärdet för män

Beslutsregel:

$Abs(Z) > Z_{0,025} = 1,96$: Förkasta H_0

$Abs(Z) = Z_{0,025} = 1,96$: Arbiträrt H_0 eller H_A

$Abs(Z) < Z_{0,025} = 1,96$: Förkasta inte H_0

på kön visar ovan analys, men däremot så kan den vedertagna, om än något ovetenskapliga, uppfattningen om att kvinnor skulle använda nätet mer för så kallade "sociala tjänster" än männen, inte styrkas. Fördelningen av hur nätet används är dessutom ungefär densamme för gruppen män jämfört med gruppen kvinnor, även om män hittills i större utsträckning använder sig av nätet.

För att ordentligt kunna besvara frågan varför Internetanvändningen ser ut som den gör, så borde en kvalitativ studie också göras för att undersöka de privata förhållandena till Internettillgången samt tillgången på arbetet och när Internet som mest används och i vilket syfte. En viktig fråga som borde resoneras kring i sambandet med denna form av undersökning är huruvida Internetanvändandet är en fråga om användning av e-post funktionen eller om det är www-konstruktionen som används för andra ändamål som att finna information, chatta eller andra former av aktiviteter?

DISKUSSION

Att det finns fler män än kvinnor som använder sig av Internet kan anses vara ett faktum som resultaten från SOM-undersökningen 1997 visar, samt att ett antal andra undersökningar som nämnts, och även ett antal som inte nämnts, visar samma resultat. Skillnaden har dock minskat med åren och kvinnor använder allt mer Internet idag som en del av det vardagliga göromålen. Huvudfrågan för den här uppsatsen har varit att fundera kring hur de olika könen använder Internet, om det finns någon skillnad mellan valet av tjänster på Internet mellan män och kvinnor och om denna inställning och beteende kan bero på inställningen till ny teknologi eller samhällets konstruktion av hur män respektive kvinnor passar in i vetenskapens roll, som exempelvis teknologi. Vad som dessutom har undersökts är huruvida den sociala statusen, tidigare eller nuvarande, ekonomi, ålder och utbildning har betydelse för om Internet används och om det där finns en skillnad mellan män och kvinnor.

SOM-undersökningens har visat att Internetanvändaren i huvudsak är man, mellan 15-30 år samt med en relativt hög inkomst och en hög utbildning. Även för kvinnor befinner sig Internetanvändaren i de högre utbildade kretsarna (medel eller hög utbildning) och även här finns de främst i gruppen med hög inkomst. Tidigare eller nuvarande social status i familjen visar ingen väsentlig skillnad mellan män och kvinnor om vi ser till ökningen av Internetanvändare inom varje grupp. Ser vi däremot till hur stor sannolikheten är att finna en Internetanvändare i gruppen med en hög social bakgrund så är den möjligheten avsevärt mycket större för män än för kvinnor (72,9 % jmf med 56,9 %). En naturlig reflektion blir då ett ifrågasättande huruvida män med en högre social bakgrund har haft bättre möjligheter att lära sig och använda sig av Internet?

Är skillnaden mellan män och kvinnor egentlig eller snarare en konstruerad bild som individerna formas efter? Användningen av Internet har visat sig i

SOM-undersökningen att den egentligen inte varierar så markant mellan män och kvinnor. Behoven som ligger till grund för Internetanvändningen förefaller vara snarlika och behoven relativt gemensamma. Ett argument presenteras här för att Meyrowitz antagande om att maskulina och feminina referensramar närmar sig varandra i och med det utökande användandet av elektronisk media. Manliga och kvinnliga behov är egentligen inte så separerade som vi har blivit ledda att tro och i den elektroniska mediesfären så finns ännu inte rollerna klart definierade så där skiljer sig inte heller beteendet mellan män och kvinnor så markant.

Efter en analys av SOM-undersökningen, och i synnerhet den del av undersökningen som visar på vilken typ av tjänster som män respektive kvinnor använder på Internet, så kan vi se att det finns en signifikant skillnad när det gäller tjänster som datorteknisk användning, att söka fack- och specialinformation samt att använda sig av Internet för praktisk nytta. För övriga typer av tjänster kan inte en signifikant skillnad påvisas.

Resultatet är inte oväntat vad det gäller ovan nämnda tjänster men däremot så hade en signifikant skillnad till kvinnors fördel kunnat förväntas när det gäller tjänster som innebär kontaktskapande. Anledningen till denna förväntning är att ny teknologi, som exempelvis telefonen, på många sätt har använts av kvinnor i kontaktsyften och en förväntan har funnits att Internet skulle användas på samma sätt. Vad kan då denna exkludering av användning bero på? En hypotes skulle kunna vara att Internet inte används på det sätt som det finns möjligheter till. Internet erbjuder en rad möjligheter till interaktivitet och kommunikation baserat på en synkron formulering, men Internet har kommit att än så länge fokusera på att utveckla möjligheter till databaslagring, banktjänster, nyttotjänster av annat slag, mm. Internet har etablerats på marknaden som en ny distributionskanal med möjligheter att sköta ärenden med hjälp av ett nytt tekniskt hjälpmedel men ändå på ett gammalt traditionellt sätt. Möjligen finns en skillnad mellan könen vad det anbelangar variationen av tjänster som önskas

men frågan kan snarare vara att det är en i huvudsak generations- och utbildningsskillnad som även är avgörande för vilka som använder Internet och vilka tjänster som önskas, snarare än enbart frågan om kön.

IT-utvecklingen kan förvisso emfaseras som utvecklingen av sk "hard science" och hur tekniken bäst kan användas, men utvecklingen av Internet kan också ses som en mer humanistisk utveckling av ett samhälle. Även om det är ett nytt samhälle som växer fram på Internet, parallellt med det redan existerande samhället, så måste inte grundstenarna baseras på redan existerande synsätt och konnotationer. Det nya samhället och vikten av kvinnans roll i dess utveckling, kanske främst för att åstadkomma en jämlik tillvaro för både män och kvinnor i denna elektroniska sfär, är något som bla Dale Spender talade om i sin bok "Nattering on the Net". Skapandet och utvecklingen av denna nya sfär kräver ett deltagande av individen och där också kvinnors mer subjektiva tänkande än enbart den objektiva vetenskapens som vanligtvis kanske får representeras av männen. Detta deltagande på olika nivåer och gemensamma, är en god förutsättning för att Internet ska utvecklas till en stor community för både män och kvinnor att delta i.

.....

TABELLER & FIGURER

Tabell 1	Persondatorinnehav fördelat på åldersgrupper - hösten 1997 (procent)	sid 10
Tabell 2	Individuell tillgång till persondator bland män och kvinnor - hösten 1997 (procent)	sid 11
Figur 1	Internetanvändarens webbvanor	sid 14
Figur 2	Internetanvändarnas webbvanor av olika ”tjänster” på nätet	sid 15
Tabell 3	Fördelning av individuell skolutbildning hos Internetanvändare respektive icke Internetanvändare (procent)	sid 23
Tabell 4	Andel Internetanvändare och icke användare i respektive utbildningsgrupp (procent)	sid 24
Tabell 5	Sammanlagd årsinkomst i hushållen för Internetanvändare och icke användare 1997 (procent)	sid 25
Tabell 6	Andel Internetanvändare och icke användare relaterat till hushållens årsinkomst 1997 (procent)	sid 26
Figur 3	Frekvens av Internetanvändare i relation till sammanlagd årsinkomst för samtliga personer i hushållet (procent)	sid 27
Figur 4	Andel Internetanvändare i olika inkomstgrupper uppdelat på respektive kvinnor 1997 (procent)	män sid 28
Tabell 7	Kategoritillhörighet i nuvarande familj (procent)	sid 29
Tabell 8	Andel Internetanvändare och icke användare relaterat till status nuvarande familj (procent)	till status sid 29
Tabell 9	Kategoritillhörighet i familj uppväxt i (procent)	sid 30
Tabell 10	Andel Internetanvändare och icke användare relaterat till status familj uppväxt i (procent)	sid 30
Tabell 11	Åldersfördelning bland män respektive kvinnor för Internetanvändare och icke användare under 1997 (procent)	sid 32

Tabell 12	Andel Internetanvändare och icke användare i olika åldersgrupper under 1997 (procent)	sid 32
Tabell 13	Syftet med den privata Internetanvändningen och dess olika tjänster bland Internetanvändare hösten 1997 (procent)	sid 35

LITTERATUR

- Bergström, A, Weibull, L, Arikel "Internet för alla?", publiceras SOM institutet JMG/GU, 1998
- Caroll, J.M., Rosson, M.B., "Network Communities, Community Networks", CHI 98, Tutorial
- Castells, M, "The rise of The Network Society", Blackwell , Oxford, 1996
- Haraway, D., "Modest_Witness@Second_Millennium. FemaleMan ©_Meets_OncoMouse™", Routledge, London, 1997
- Hellevik, O., "Forskningsmetoder i sociologi och statsvetenskap", Natur & Kultur, Lund, 1984
- Holst, G-M, (ed), Teldok rapport 116 "The Teldok Yearbook 1997",
- Keskikangas, B, Lindstrand, N, "Kortfusk på Nätet ska stoppas", DN tisdag 9 juni 1998, Del A sid 5
- Lykke, N., Braidotti, R., (ed.), "Between Monsters, Goddesses and Cyborgs - Feminist Confrontations with Science, Medicine and Cyberspace", Zed Books, London, 1996
- McLuhan, E., Zingrone, F., "Essential McLuhan", New York, Basic Books, 1995
- Meyrowitz, J., "No sense of Place - The Impact of Electronic Media on Social Behaviour", Oxford, Oxford, 1995
- Morris, P., "Literature and Feminism" Blackwell Publishers, Oxford, 1993
- Shields, R., "Cultures of Internet - Virtual Spaces, Real Histories, Living Bodies", SAGE, London, 1996
- Rapport SCB "Framtidens statistik om IT", SCB, Stockholm, November 1997
- Spender, D., "Nattering on the Net - Women, Power and Cyberspace", Spinifex, North Melbourne, 1995
- Stefik, M., "Internet Dreams", The MIT Press, Massachusset, 1997
- "TradePoint vintern 1997", en undersökning om den svenska Internetmarknaden gjord av Svensk Handel, KPMG samt Projector STRATEGI, Stockholm, 1997
- Turkle, S., "Life on The Screen - Identity in the age of Internet", New York, Simon & Schuster, 1995

Wonnacott, T.H., Wonnacott, R.J., "Introductory Statistics (5th ed)", John Wiley & Sons, New York, 1990

Österman, T., & Timander, J., "Teldok Rapport 115 Internetanvändningen i Sveriges befolkning", Stockholm, 1997